Lausunto

24.04.2020

Eduskunta
Hallintovaliokunta

VNS 1/2020 vp; asiantuntijakuuleminen 29.4.2020

JULKISEN TALOUDEN SUUNNITELMA 2021-2024

Hallitus on 16.4.2020 päättänyt vuosia 2021-2024 koskevasta julkisen talouden suunnitelmasta (JTS). Hallintovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä asiantuntijalausuntoa. Ministeriö toteaa keskittyvänsä lausunnossa kuntien valtionosuuksia ja valtionavustuksia koskeviin ehdotuksiin ja esittää seuraavaa:

Kuntien valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.90.30. Sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevat hallituksen esitykset, joilla on vaikutus kuntien tehtäviin ja valtionosuuksiin. JTS 2021-2024 sisältää vanhuspalvelulain muutokseen (HE 4/2020 vp) liittyvät kustannusvaikutukset. Muutoksella toteutetaan hoivahenkilöstön vähimmäismitoitus 0,7 tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa. Kehykseen on sisällytetty seuraavat määrärahat:

Miljoonaa euroa	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Tarkistettuun kehykseen 2021-2023 sisältynyt	0	0	70	70
JTS 2021-2024, siirto momentilta 33.60.39	30	40	0	0
JTS 2021-2024, määrärahan täsmennys HE mukaiseksi	5	-5	0	0
JTS 2021-2024 lisäys	0	0	137,7	195,8
Yhteensä	**35**	**35**	**207,7**	**265,8**

Muutoksen rahoittamiseksi kuntien valtionosuuteen on tehty eräitä vähennyksiä. Momentilta vähennetään vuodesta 2023 alkaen 5 milj. euroa hoitotakuun toteuttamiseen varatusta määrärahasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiota edistetään ja tähän liittyen valtionosuuksista vähennetään 20 milj. euroa. Sähköistä vastaanottotoimintaa lisätään mm. tulevaisuuden terveyskeskusohjelman puitteissa, muiden sähköisten palvelujen käyttöä edistetään ja ammattilaisten työtä tehostetaan mm. etäkonsultaatioilla. Kuntien ostopalvelujen ja hankintojen tehostamiseen liittyen valtionosuuksia vähennetään 20 milj. euroa. Kilpailutuksen tehostumisessa potentiaalia on varsinkin laitos- ja asumispalveluissa, joissa asiakaspalvelujen ostot vuonna 2017 olivat noin 1,6 mrd. euroa. Näiden toimenpiteiden sisältö tarkentuu jatkovalmistelussa.

Lisäksi muutoksen rahoittamiseksi STM:n hallinnonalalla lääkehuoltoa tehostetaan ja yksityisen terveydenhuollon korvauksia leikataan. Näiden toimenpiteiden kautta arvioidaan saatavan yhteensä 102,65 milj. euron säästö. Korvausten leikkaamisen arvioi

daan aiheuttavan siirtymistä julkisen palvelujärjestelmän piiriin. Tätä varten valtionosuuksiin tehdään 10 milj. euron lisäys. Edelleen, muiden hallinnonalojen määrärahoista sekä STM:n toimintamenoista vähennetään yhteensä 39,7 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan sisältyvät kuntien valtionavut ovat vuosina 2021-2022 keskimäärin 400 milj. euroa vuodessa ja vuosina 2023-2024 noin 277 milj. euroa vuodessa. Vähennys johtuu pääosin momentin 33.60.39 poistumisesta vuodesta 2023 alkaen. Kyseiseltä momentilta myönnetään valtionavustuksia palvelurakenteen kehittämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Avustuksia myönnetään mm. tulevaisuuden sote-keskusten kehittämiseen ja mielenterveysstrategian mukaisiin hankkeisiin. Suurimmat määrärahat kyseisen momentin ohella ovat valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (25 milj. euroa) sekä valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (96 milj. euroa).

Julkisen talouden suunnitelman mukaisia pieniä määrärahan lisäyksiä kuntien valtionapuihin on momentilla 33.60.36 valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalveluihin, joihin lisätään 82 000 euroa (1,5 htv vastaava määräraha). Lisäys aiheutuu väestön ikääntymisestä ja lastensuojelun lisätarpeesta. Sosiaalialan osaamiskeskusten valtionapuun (33.60.63) lisätään 250 000 euroa vuosille 2021-2022 tulevaisuuden sote-keskusten integrointiin. Momentin 33.60.37 valtion korvaus laittomasti maassa oleskelevien sosiaaliturvaan määrärahaa leikataan noin 4,8 milj. euroa tarveharkinnan johdosta (tarve osoittautunut arvioitua huomattavasti pienemmäksi).